

Datum
2019-08-15
Vår referens
Linda Tuominen
Utvecklingssekreterare
linda.tuominen@malmö.se

Tjänsteskrivelse

Slutrapport - Inriktning av arbetet med sociala investeringar STK-2019-332

Sammanfattning

En social investering är en förebyggande insats som syftar till att minska kommunens framtida kostnader samtidigt som mänskliga och samhälleliga vinster görs. Betydelsen av att etablera en social investeringspolitik som kan utjämna skillnaderna börjar få genomslag i delar av organisationen. Det finns flera exempel som både bekräftar och stärker behovet av en central samordning och kompetens. Stadskontoret har sedan 1 juli 2019 en ny organisation vilket underlättar sådan samverkan och systematik. Förslaget på fortsatt inriktning i arbetet med det sociala investeringsperspektivet är att stadskontoret vidareutvecklar arbetet genom att stödja, leda och samordna gemensamma processer kopplat till området hållbara investeringar. Förslaget innebär också att förstärka och utveckla den kompetens som beslutats i kommunstyrelsen september 2016 samt att behovet av riktlinjer för utvecklingsmedel och en stödfunktion för sociala investeringar ses över.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår kommunstyrelsen besluta

1. Kommunstyrelsen godkänner slutrapporteringen av Inriktning för arbetet med sociala investeringar och lägger den till handlingarna.

Beslutsunderlag

- G-Tjänsteskrivelse KSAU 190826 Slutrapportering - inriktning av arbetet med sociala investeringar

Beslutsplanering

Kommunstyrelsens arbetsutskott 2019-08-27

Kommunstyrelsen 2019-09-11

Ärendet

En social investering är en förebyggande insats som syftar till att minska kommunens framtida kostnader samtidigt som mänskliga och samhälleliga vinster görs. Det utmärkande för en social investering är ett systematiskt arbetssätt med behovsanalys, urval av insats och utvärdering för att värdera effekter, både ekonomiska och sociala. Det sociala investeringsperspektivet lyfter betydelsen av att tänka långsiktigt, förebyggande och överbrygga stuprör med fokus att åstadkomma kvalitet och resultat, vilket förutsätter tvärsektoriellt beslutsfattande.

I april 2012 inrättade Malmö stad en social investeringsfond med 50 miljoner kronor att fördela.¹ Att etablera en social investeringspolitik för att minska ojämlikheter i hälsa var också en av Kommissionen för ett socialt hållbart Malmös två övergripande rekommendationer som kommunstyrelsen ställde sig bakom.²

Kommunstyrelsen har fattat en rad beslut relaterat till behovet av att stärka organisationen för arbetet med social hållbarhet och sociala investeringar.³ Det finns sedan tidigare ett önskemål om att stadskontoret ska inta en mer framträdande roll för att leda, samordna och stödja förvaltningarna i strategiska frågor som till exempel sociala investeringar. Det finns också behov av riktlinjer för utvecklingsmedel samt en stödfunktion för sociala investeringar i enlighet med tidigare beslut om stärkt organisation. I november 2018 beslutade kommunstyrelsen att invänta stadskontorets nya organisation och därefter fokusera på kompetensuppbyggnad på stadskontoret. Det beslutades att stadskontoret skulle återkomma med en ny lägesbedömning senast september 2019.⁴

Stadskontorets utredning

Det sociala investeringsperspektivet finns inom Malmö stad men behöver stärkas för att vidareutvecklas. Med en förstärkt organisation har stadskontoret både kompetens och resurser att stödja, leda och samordna gemensamma processer kopplat till området hållbara investeringar på ett mer ändamålsenligt vis. Betydelsen av att etablera en social investeringspolitik som kan utjämna skillnaderna har börjat få genomslag i delar av organisationen.

Det finns flera exempel som både bekräftar och stärker behovet av en central samordning och kompetens:

- *Amiralsstaden* är en stadsutvecklingsprocess som har sitt geografiska centrum i station Rosengård. Målet är att bidra till att de stationsnära stadsdelarna kan erbjuda goda livsmiljöer för barn och vuxna. I Amiralsstaden tillämpas kunskapsallianser som metod för att involvera fler Malmöbor i utvecklingen av Amiralsstaden. Grundidén är att människor som annars inte gör sin röst hörd – till exempel unga och nyanlända – ska kopplas samman med beslutsfattare och tjänstepersoner. Arbetet med metoden går ut på att skapa överbryggande allianser som ger nya relationer och bättre kunskapsöverföring.
- *Program Lindängen* är ett 5-årigt pilotprogram för geografisk utveckling av Lindängen. Programmet ska både utveckla en modell för programstyrning och genom en intern budget på cirka 500 miljoner kronor för femårsperioden att investera socialt och fysiskt i

¹ April 2012 – KS-KOM-2012-00191 - Riktlinjer för social investeringsfond. Hämtat från Doculive 190806.

² April 2013 - STK-2013-145 - Slutrapport från Kommission för ett socialt hållbart Malmö

³ Maj 2016 - STK-2015-553 – Ta fram förslag för en stärkt organisation för arbetet med social hållbarhet och sociala investeringar samt eventuella resursbehov.

Augusti 2016 - STK-2016-796 – Behov av att stadskontoret samlar kompetens inom områdena statistik och epidemiologi samt att dessa funktioner kan stödja förvaltningarna i arbetet med bland annat behovsanalyser och utvärderingar av sociala investeringar.

Augusti 2017 - STK-2017-488 – Ta fram ett förslag till riktlinjer för utvecklingsmedel för sociala investeringar samt organisera och bemanna en stödfunktion för sociala investeringar i enlighet med tidigare beslut om stärkt organisation för sociala investeringar.

⁴ November 2018 – STK-2018-1094 - Återrapportering - Lägesbeskrivning inriktning av arbetet med sociala investeringar.

området. Syftet är att skapa möjligheter för en lärande och prövande arbetsmetodik för arbetet med ett geografiskt område och för programstyrning (ett nytt verktyg för styrning och koordinering av investeringar). Men också att agera kraftfullt och samordnat för att möta utmaningar och tillvarata möjligheter på Lindängen.

Helhetsperspektivet och behovet av att hitta nya former för geografiskt utvecklingsarbete är angeläget när Malmö stad nu har gått från stadsområden till fackförvaltningar. Tidigare höll stadsområdesförvaltning Söder ihop områdesutvecklingsarbetet (Case Lindängen), men efter ny organisation den 1 maj 2017 ligger programstyrningen centralt på stadskontoret i Malmö stad. Program Lindängen pågår till och med år 2022.

- *Malmö Innovationsarena (MLA)* är en innovationsplattform som verkar för att öka framkomligheten för hållbara arbetssätt i Malmös stadsutveckling. Målet är att bidra till att möjliggöra, utveckla, testa och sprida innovationer, koncept och metoder som snabbt, hållbart och kostnadseffektivt kan öka antalet bostäder och skapa mer hållbara bostadsområden för de som efterfrågar dem. Syftet är att skapa innovationer samt stärka möjligheterna till samfinansiering av hållbarhetsinsatser mellan offentlig och privat sektor, på ett sätt som skapar kommersiell nytta och samhällsnytta.

Malmö Innovationsarena ska bidra till att ovan nämnda områden på sikt blir ledande exempel på hållbar stadsutveckling.⁵ Några exempel är att;

1. arbeta med kunskapsallianser som metod för att involvera fler Malmöbor i utvecklingen av Amiralstaden
 2. utveckla nya arbetssätt och metoder för förtätning genom samverkan i Järnvägsverkstäderna⁶ samt
 3. utveckla och testa helt nya sätt att finansiera hållbart bostadsbyggande.
- *Mallbo* är ett utvecklingsprojekt och partnerskap mellan Malmö stad och bostadsmarknadens aktörer. Målet är att testa nya metoder för nyproduktion av flerbostadshus till minsta möjliga hyresnivå och ge förutsättningar för att strukturellt hemlösa får ett eget hem i kombination med insatser för egen försörjning.

Malmös strukturella hemlöshet ökar och är en starkt bidragande faktor till varför Malmö stads kostnader för hemlöshet stiger. Det är även ett av skälen till varför antalet hemlösa barn blir allt fler. I grunden handlar det om att Malmöbor med lägre inkomster har svårt att hitta en bostad som de har råd med. I dagsläget produceras det inte heller tillräckligt många nya bostäder med lägre hyror. Den strukturella hemlösheten är därför en samhällsutmaning som behöver lösas med nya metoder.

Malmö stads målsättning är att ingen ska vara hemlös i Malmö. Det är en förutsättning

⁵ Juni 2017 STK-2017-699 - Ansökan om medel ur kommunstyrelsens projekt- och utredningsanslag för Malmö Innovationsarena

⁶ Järnvägsverkstäderna ingår i *Översiktsplanen för Södra Kirseberg och Östervärn* (STK-2018-1090). Planområdet omges av Kirsebergstaden i norr, Östervärn och Ellstorp i söder och Johanneslust i öster. I planområdet ligger Järnvägsverkstäderna och Östervärns station, samt delar av Johanneslust och Ellstorp.

för Malmöbornas välmående och möjligheter till jobb, studier och ett gott liv. Ingen aktör kan dock lösa hemlösheten på egen hand. Därför utvecklar Mallbo nya metoder för nyproduktion i nära samarbete med fastighetsägare, byggbolag, banker och universitet. I dagsläget finns det planer på att bygga tre projekthus i tre socioekonomiskt stabila områden i Malmö. Genom att bygga tre hus på tre olika platser kan Mallbo utveckla och testa nya lösningar för varje plats och dess förutsättningar vilket ger Malmö stad värdefulla erfarenheter som kan föras in i ordinarie verksamhet. Mallbo är del av *Handlingsplan för bostadsförsörjning*.⁷

Under hösten 2019 kommer man inom Mallbo undersöka och ta fram en modell för sociala utfallskontrakt för att få fler i sysselsättning och komma ur sitt försörjningsstöd. Sociala utfallskontrakt kan vara ett hjälpmedel för att styra och upp och prova nya sätt att se på fördelning av kostnader, utfall och resultat.⁸

Utöver ovanstående pågår en utvärdering av *Kommissionen för ett socialt hållbart Malmö*. Totalt lämnar kommissionen åtta åtgärdsförslag, som syftar till att nå tre förändringsmål inom området bostadsmiljö och stadsplanering. Ett av de förslag som bedöms ha lett till aktiviteter och resultat som fört utvecklingen i riktning mot förändringsmålen är att *införa sociala konsekvensbedömningar som ska föregå alla beslut som rör fysiska investeringar*. Ett annat förslag som bedöms ha gett positiva effekter är att *använda fysiska investeringar som en motor för lokal sysselsättning och urban utveckling*. Utvärderingen visar att Malmö stad har en betydligt högre infrastrukturinvesteringsnivå per invånare än Skåne exklusive Malmö och riket totalt. Det är inte heller ett vanligt fenomen för storstäder generellt då de andra två storstadskommunerna ligger på motsvarande eller lägre nivåer än Skåne och riket.⁹

Det pågår även en utredning om att emittera sociala obligationer vilket tillsammans med gröna obligationer går under beteckningen hållbara obligationer.¹⁰

Stadskontorets bedömning och förslag

Arbetet med sociala investeringar ställer krav på olika typer av kompetens och förutsätter en bred samverkan mellan avdelningar på stadskontoret samt med andra förvaltningar och med externa aktörer.¹¹ På samma vis är ett systematiskt arbete med sociala investeringar ett kommunövergripande utvecklingsarbete som kräver tid och kompetens kring modellering, dvs. behovsanalyser, utvärdering och effektanalyser.

⁷ Hämtat 190806 från

<https://malmo.se/download/18.578ac132166b2bd8d6053377/1544713387705/Handlingsplan+för+bostadsförsörjning+Malmö+2018-2022%2C+antagen+KF.pdf>

⁸ Sociala utfallskontrakt – eller Social Impact Bonds – är ett kontrakt mellan en huvudman (oftast myndighet, kommun eller region) och en extern finansiär. Kontraktet är en överenskommelse om att finansiären bekostar en riktad insats för en utvald målgrupp i syfte att uppnå ett på förhand bestämt och mätbart resultat.

⁹ Lägesrapport – Från utvärderingen av Malmö stads arbete med social hållbarhet och jämlik hälsa, men Malmökommissionen som hävstång. Hämtat 190806 från

https://malmo.se/download/18.486b3990169a51c37f8231a2/1557394658754/MK+halvtid_final.pdf

¹⁰ *April 2017 – STK-2016-871* - Att genomföra nödvändiga åtgärder för att möjliggöra upplåning via gröna obligationer, samt att ge kommunstyrelsen i uppdrag att vidare utreda möjligheten att emittera sociala obligationer vilket tillsammans med gröna obligationer går under beteckningen hållbara obligationer. Emittera innebär att ett bolag ger ut eller säljer nya aktier.

¹¹ Utredning gällande hållbarhetsredovisning, samhällsekonomiska/hälsoekonomiska beräkningar och sociala investeringar. Stadskontoret 2013. Hämtat från Platina 190806.

Stadskontoret har sedan 1 juli 2019 en ny organisation vilket underlättar sådan samverkan och systematik. Ett av målen med den nya organisationen är att inta en mer framträdande roll för att leda, samordna och stödja förvaltningarna i bland annat strategiska frågor. Detta ligger i linje med stadens intention om att göra hållbara investeringar med bäring på såväl sociala som miljömässiga aspekter samt att bli bättre på analys och uppföljning av stadens verksamheter.

Förslaget på fortsatt inriktning i arbetet med det sociala investeringsperspektivet är att stadskontoret vidareutvecklar arbetet genom att stödja, leda och samordna gemensamma processer kopplat till området hållbara investeringar. Förslaget innebär också att förstärka och utveckla den kompetens som beslutats i kommunstyrelsen i september 2016¹² samt att behovet av riktlinjer för utvecklingsmedel och en stödfunktion för sociala investeringar ses över.

Ansvariga

Heléne Norberg Direktör

Eva Marie Tancred Utvecklingssekreterare

Andreas Norbrant Stadsdirektör

¹² *September 2016 - STK-2016-796* - Förslag på en stärkt organisation för arbetet med social hållbarhet och sociala investeringar.